

stråkkvartetter (för att ta ett exempel) han egentligen skrev. Otto Deutsch, som katalogiserat Schuberts alla verk i kronologisk ordning, räknade med 20 kvartetter, av vilka 15 fullbordats och bevarats i sin helhet. Den första (D18) skrevs 1810 av en trettonåring, nr 15 (D887) skrevs i juni 1826. De tillkom alltså under loppet av sexton år, och fyller nästan hela Schuberts aktiva karriär. Ofta är det fråga om musik med symfonisk bredd, djup och längd.

Idag betraktar vi Schuberts näst sista kvartett som ett oersättligt mästerverk, men samtidigt kunde inte alls förstå den. Den hade ju vuxit fram efter stor vända i den känslige tonsättarens inre. Violinisten Ignaz Schuppanzig, som varit Beethovens vän och som varit med och uruppfört åtskilliga av Mästarens kvartetter, klappade Schubert välmenande på axeln och gav goda råd, förlaget Schott & Söhne refuserade verket, liksom Breitkopf & Härtel, och recensenterna anklagade verket för att använda ett alltför affekterat tonspråk – och detta vid ett av de första framförandena, så sent som 1833.

Troligen skrevs kvartetten 1824 och därmed föregriper den faktiskt Beethovens sena verk i samma genre. Musiken är ytterst personlig och fylld av en ärligt upplevd sorg. Ja, rent av depression. Samtidigt chockerades av denna ohöljda känslsamhet och tragik.

Kvartettens tillnamn hänger ihop med den sång över Matthias Claudius dikt "Döden och flickan" som Schubert tonsatt redan 1817. Dikten handlar om total hopplöshet, och tolkar tonsättarens sinnesstämning. I kvartettens andra sats utvecklas sångmelodin till ett tema med variationer. Det är också sångtonen som dominerar de övriga satserna; Schubert är ju musikhistoriens främste melodiker och romanstonsättare. Andantet är en dödens visa, men i scherzot tränger livskraften fram i en något kantig och galghumoristisk dans – även den i moll och i närheten av Beethoven. I finalen dominerar åter första satsens dystra stämning.

Stig Jacobsson

I kväll får ni njuta av en storartad stråkkvartettinledning på vårsäsongen.

Den 3 och 17 mars är Per Tengstrand och Beethoven tillbaka igen.

Läs mer i vårt generalprogram och på vår hemsida:
www.linkopingkammarmusik.se

Oslo strykekvartett

Geir Inge Lotsberg violin

Liv Hilde Klokk violin

Are Sandbakken viola

Øysten Sonstad violoncell

Wallenbergsalen

Östergötlands museum

31 januari 2013 kl. 19.00

Konserten ges med stöd av Kultur- och fritidsnämnden i Linköping, Statens kulturråd, Sensus studieförbund och Scandic i Linköping.

Program

Edvard Grieg (1843–1907)

Stråkkvartett g-moll op. 27

Un poco andante – Allegro molto ed agitato

Romanze: Andantino – Allegro agitato

Intermezzo: Allegro molto marcato

Finale: Lento – Presto alla Saltarella

Dave Brubeck (1920–2012)

Blue Rondo à la Turk

Franz Schubert (1797–1828)

Stråkkvartett nr 14 d-moll "Döden och flickan" (D810)

Allegro

Andante con moto

Scherzo: Allegro molto

Presto

När Franz Liszt första gången hörde **Edvard Griegs** stråkkvartett i g-moll (komponerad 1877–78) utbrast han: "Det var länge sedan jag kom i kontakt med ett nytt verk, i synnerhet en stråkkvartett, som intresserat mig mer än detta genomarbetade och förträffliga verk av Grieg". Rent hantverksmässigt har Grieg använt sig av kromatiska ackord och klangblock som måste ha imponerat även på fackmusikerna; han föregriper här impressionismens skimrande klangvärld.

Melodierna i de olika satserna är också nära besläktade, vilket ger kvartetten en homogen struktur, ett drag som Debussy skulle ta till vara i sin kvartett, femton år senare. Grieg utvidgar stråkkvartettens klangvärld genom att i fortissimopassager låta flera instrument samtidigt spela dubbelgrepp. Men detta fick han kritik för.

Det var ett avancerat arbete Grieg företagit sig, och han lade ner stor möda. I augusti 1877 skrev han att "inget jag gör tillfredsställer mig och även om jag är full av idéer kan jag inte få ihop dem tillräckligt konkret för att ge dem en acceptabel form för ett nytt storskaligt arbete ... Inte desto mindre tänker jag sätta igång med en ny ambitiös komposition oavsett hur mycket arbete det kräver." Det var stråkkvartetten han tänkte på och den tog en hel säsong att skriva. I september 1877 hade han kommit långt: "Jag har just avslutat kvartetten i g-moll – den är inte avsedd för offentligheten." Trots tveksamheten att presentera sin musik för offentligheten uruppfördes kvartetten av Heckmankvartetten i Köln den 29 oktober 1878.

Jazzpianisten och tonsättaren **Dave Brubeck** är en av de mest legendariska inom sin bransch, och han fick en lång karriär. Han avled av hjärtattack dagen före sin nittiotvåårsdag. Naturligtvis skrev han en lång, lång rad av jazzstandards, men han sneglade också mot den klassiska musiken i verk som orkestersviten Joy in the Morning och påskoratoriet Beloved Son.

I albumet Time Out från 1959 hittar man en komposition kallad Blue Rondo à la Turk. Den utmärks av en i vår kultur mycket ovanlig rytmisk formel: en takt 2+2+2+3 följd av en takt 3+3+3 i ett därefter upprepat mönster. Brubeck hade hört turkiska gatumusiker spela musik med denna rytm och frågade dem varifrån de fått den. Svaret blev att för dem var den lika naturlig som bluesen var för honom. Därav titeln! Stycket har sedan framförts och arrangerats otaliga gånger, bland annat för stråkkvartett av Mark Summer.

Det är få tonsättare som det varit så svårt att få en överblick över som **Franz Schubert**. Han lämnade mängder av ofullbordade verk och fragment efter sig, och därför är det svårt att säga hur många